

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 88/05-63

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 15. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. J. H., bytom K., zastúpeného advokátom Mgr. K. H., B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 271/99, za účasti Okresného súdu Bardejov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 271/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bardejov p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 271/99 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. J. H. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bardejov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bardejov je povinný uhradiť Ing. J. H. trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 7 953 Sk (slovom sedemtisícdeväťstopäťdesiattri slovenských korún) z toho sumu 5 302 Sk (päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokáta JUDr. A. D., B., a sumu 2 651 Sk (slovom dvetisícšesťstopäťdesiatjeden slovenských korún) na účet advokáta Mgr. K. H., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 88/05 z 30. marca 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 271/99.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je od 9. apríla 1999, keď podal žalobu „... o náhradu škody vo výške 750 000,- Sk s prísl.“ proti MUDr. P. K., II. ortopedická ambulancia Nemocnice s poliklinikou B. (ďalej len žalovaný v 1. rade), Nemocnici s poliklinikou B. (ďalej len žalovaná v 2. rade), a S. p., a. s., ktorú označil ako vedľ'ajšieho účastníka (ďalej len „vedľ'ajší účastník“), účastníkom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 271/99.

Podľa sťažovateľa napriek tomu, že od podania žaloby do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu uplynulo viac ako 70 mesiacov, „príslušný okresný súd ešte vo veci nerozhodol“.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr. 314/05 doručeným ústavnému súdu 16. mája 2005 predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom okrem iného uviedol:

„Spor je skutkovo i právne zložitý vzhľadom na jeho predmet a potrebu rozsiahleho dokazovania včítane znaleckého dokazovania. Zložitosť sporu zvyšuje tiež skutočnosť, že žalobca sám nevie jednoznačným spôsobom ustáliť subjekt, ktorý by mal niesť zodpovednosť za jemu vzniknutú škodu. (...)

9. 4. 1999 - dôjdenie žaloby žalobcu na súd a pridelenie veci na vybavenie sudkyňi JUDr. Z. T.

14. 5. 1999 - vyjadrenie zákonnej sudkyne, že sa cíti byť zaujatá a predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o tejto námietke

10. 9. 1999 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že JUDr. Z. T. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto právnej veci

21. 9. 1999 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu

27. 9. 1999 - predloženie spisu predsedovi súdu na pridelenie veci inému sudcovi pre vylúčenie zákonnej sudkyne

30. 9. 1999 - opatrenie predsedu súdu, ktorým sa vec prideliuje na vybavenie sudkyňi JUDr. Z. S.

1. 10. 1999 - vyjadrenie JUDr. S., že sa cíti byť vo veci zaujatá

5. 10. 1999 - rovnaké vyjadrenie sudkyne Mgr. I. K.

7. 10. 1999 - zhodné vyjadrenie sudkyne JUDr. V. Z.

8. 10. 1999 - predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o námietkach zaujatosti v zmysle § 16 ods. 1 O. s. p.

22. 11. 1999 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že JUDr. Z. S. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto právnej veci

9. 12. 1999 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu

15. 12. 1999 - predloženie spisu predsedovi súdu na pridelenie veci inému sudcovi pre vylúčenie zákonnej sudkyne

23. 12. 1999 - opatrenie predsedu súdu, ktorým sa vec na vybavenie prideluje sudkyňi Mgr. I. K.

28. 12. 1999 - vyjadrenie zákonnej sudkyne, že sa cíti byť zaujatá

28. 12. 1999 - predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o námietke zaujatosti Mgr. I. K.

11. 1. 2000 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že Mgr. I. K. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto právnej veci

6. 3. 2000 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu

7. 3. 2000 - predloženie spisu predsedovi súdu na pridelenie veci inému sudcovi pre vylúčenie zákonnej sudkyne

16. 3. 2000 - opatrenie predsedu súdu, ktorým sa vec na vybavenie prideluje sudkyňi JUDr. V. Z.

17. 3. 2000 - vyjadrenie zákonnej sudkyne, že sa cíti byť zaujatá a predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o námietke zaujatosti JUDr. V. Z.

17. 5. 2000 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že JUDr. V. Z. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto právnej veci

25. 5. 2000 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu

31. 5. 2000 - predloženie spisu predsedovi súdu na pridelenie veci inému sudcovi pre vylúčenie zákonnej sudkyne

22. 6. 2000 - opatrenie predsedu súdu, ktorým sa vec na vybavenie prideluje sudkyňi JUDr. M. A.

12. 7. 2000 - vyjadrenie zákonnej sudkyne, že sa cíti byť zaujatá a predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o námietke zaujatosti JUDr. M. A.

7. 8. 2000 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že JUDr. M. A. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto právnej veci

11. 9. 2000 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu

24. 11. 2000 - úprava, na základe ktorej sa doručuje žaloba žalovaným a vedľajšiemu účastníkovi na vyjadrenie sa v lehote 30 dní

28. 12. 2000 - vyjadrenie vedľajšieho účastníka k žalobe

1. 2. 2001 - vyjadrenie žalovaných v I. a II. rade k žalobe
8. 2. 2001 - úprava, na základe ktorej sa vyjadrenia žalovaných a vedľajšieho účastníka doručujú žalobcovi
16. 3. 2001 - námietka zaujatosti vznesená žalobcom voči zákonnej sudkyňi JUDr. M. A.
4. 4. 2001 - vyjadrenie sa zákonnej sudkyne k vznesenej námietke zaujatosti a predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o tejto námietke
7. 6. 2001 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že sudkyňa JUDr. M. A. je vylúčená z pojednávania a rozhodovania v tejto právnej veci
10. 9. 2001 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu
17. 9. 2001 - predloženie spisu predsedovi súdu na pridelenie veci inému sudcovi
18. 9. 2001 - opatrenie predsedu súdu, ktorým vec prideluje na pojednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. J. D.
26. 9. 2001 - vyjadrenie sudkyne JUDr. J. D. a námietka zaujatosti
28. 9. 2001 - predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o vznesenej námietke
28. 3. 2002 - uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým sa vyslovuje, že sudkyňa JUDr. J. D. je vylúčená z pojednávania a rozhodovania v tejto právnej veci
18. 4. 2002 - vrátenie spisu prvostupňovému súdu
22. 4. 2002 - predloženie spisu predsedovi súdu na pridelenie veci inému sudcovi
25. 4. 2002 - opatrenie predsedu súdu, ktorým vec prideluje na pojednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. M. R.
3. 6. 2002 - vyjadrenie sudcu JUDr. M. R. a námietka zaujatosti
3. 6. 2002 - predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o vznesenej námietke
9. 12. 2002 - vrátenie spisu odvolacím súdom bez rozhodnutia o námietke zaujatosti s tým, že podľa § 15 ods. 1 O. s. p. je spis s námietkou potrebné predložiť predsedovi súdu
31. 12. 2002 - predloženie spisu predsedovi súdu
13. 1. 2003 - opatrenie predsedu súdu, ktorým sa vec v súlade s § 15 ods. 1 O. s. p. v tom čase platnom znení prideluje na pojednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. V. P.
22. 1. 2003 - nariadenie termínu pojednávania na deň 10. 2. 2003

10. 2. 2003 - pojednávanie odročené na deň 20. 3. 2003, keďže na pojednávanie sa nedostavil žalobca

11. 3. 2003 - zrušenie termínu pojednávania nariadeného na deň 20. 3. 2003 a výzva adresovaná žalobcovi na zosúladenie označenia druhoradého žalovaného s jeho zápisom v príslušnom registri ako reakcia na podanie žalobcu zo dňa 1. 3. 2003

20. 5. 2003 - urgovanie žalobcu na splnenie výzvy súdu pod následkami zastavenia konania podľa § 43 ods. 2 O. s. p.

26. 6. 2003 - nariadenie termínu pojednávania na deň 10. 7. 2003 napriek tomu, že žalobca výzve súdu zo dňa 11. 3. 2003 ani po urgencii nevyhovel so zámerom vadu v označení druhoradého žalovaného odstrániť na pojednávaní

10. 7. 2003 - pojednávanie, na ktorom právny zástupca žalobcu predložil podanie zo dňa 8. 7. 2003, ktorým upresňuje označenie druhoradého žalovaného, avšak na pojednávaní sa nevedel osvedčiť o právnych a skutkových okolnostiach vyvolávajúcich zmenu v označení tohto účastníka konania, preto pojednávanie sa odročuje na deň 22. 9. 2003 za účelom predložiť na túto skutočnosť dôkazy

19. 9. 2003 - faxové ospravedlnenie právneho zástupcu žalobcu z účasti na pojednávaní nariadenom na deň 22. 9. 2003 a žiadosť o odročenie pojednávania. Zrušenie termínu pojednávania nariadeného na deň 22. 9. 2003

23. 9. 2003 - výzva adresovaná právnomu zástupcovi žalobcu v lehote 30 dní súdu doručiť dôkaz žiadaný už na pojednávaní dňa 10. 7. 2003

2. 12. 2003 - výzva adresovaná priamo druhoradému žalovanému predložiť dôkaz o jeho právnom nástupníctve, keďže žalobca túto súdom uloženú povinnosť nesplnil napriek opakovanej výzve

30. 11. 2004 (správne má byť 30. 1. 2004, pozn. ústavného súdu) - urgencia adresovaná druhoradému žalovanému na splnenie povinnosti podľa výzvy z 2. 12. 2003 pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty

4. 2. 2004 - splnenie výzvy súdu druhoradým žalovaným

9. 2. 2004 - nariadenie termínu pojednávania na deň 16. 3. 2004

16. 3. 2004 - pojednávanie, na ktorom boli vypočutí účastníci konania a pojednávanie bolo odročené na deň 22. 4. 2004 za účelom výsluchu svedkov, ktorých účastníci označili na pojednávaní a žiadali o ich výsluch

23. 3. 2004 - oznámenie adres svedkov druhoradým žalovaným

23. 3. 2004 - úprava, ktorou sa nariaduje predvolanie označených svedkov

20. 4. 2004 - ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní dňa 22. 4. 2004 prvoradým žalovaným a žiadosť o odročenie tohto pojednávania. Zrušenie termínu pojednávania nariadeného na deň 22. 4. 2004 s tým, že spis bol daný na lehotu do 15. 5. 2004 za účelom umožniť prvoradému žalovanému zvolenie si právneho zástupcu pre konanie v súlade s jeho žiadosťou

18. 5. 2004 - nariadenie termínu pojednávania na deň 8. 7. 2004

7. 7. 2004 - telefonické ospravedlnenie sa druhoradého žalovaného z účasti na pojednávaní dňa 8. 7. 2004 a žiadosť o odročenie pojednávania pre dlhodobú nemoc jeho právneho zástupcu

8. 7. 2004 - pojednávanie odročené na deň 24. 9. 2004

21. 9. 2004 - zrušenie termínu nariadeného na deň 24. 9. 2004 zo služobných dôvodov (účasť zákonného sudcu na porade predsedov súdov) a nariadenie nového termínu pojednávania na deň 18. 10. 2004

18. 10. 2004 - pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia; pojednávanie odročené na neurčito za účelom umožniť druhoradému žalovanému predložiť na vec sa vzťahujúce listinné dôkazy a za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru zdravotníctva

4. 11. 2004 - predloženie avizovaných listinných dôkazov druhoradým žalovaným

8. 12. 2004 - písomné podanie vedľajšieho účastníka, ktorým predkladá návrh na určenie úloh v znaleckom dokazovaní

8. 3. 2005 - uznesenie, ktorým sa prvoradému žalovanému ukladá povinnosť zložiť preddavok na znalecké dokazovanie a výzva adresovaná prvoradému žalovanému, ktorý navrhol doplnenie dokazovania znaleckým posudkom na oznámenie, z ktorého konkrétneho odvetvia odboru zdravotníctva by malo byť znalecké dokazovanie vykonané a na aké konkrétne okolnosti zamerané

21. 3. 2005 - reakcia prvoradého žalovaného na výzvu súdu

7. 4. 2005 - zistenie mena znalca, ktorý by mohol vo veci podať znalecký posudok a telefonický kontakt s týmto znalcom, ktorý sa vyjadril, že opätovne po 19. 4. 2005 je treba telefonicky zistiť jeho stanovisko k možnosti podania znaleckého posudku

26. 4. 2005 - pokus o telefonický kontakt so znalcom - neúspešný, rovnako ako 28. a 29. 4. 2005

10. 5. 2005 - uznesenie, ktorým sa nariaďuje znalecké dokazovanie znalcom MUDr. P. J.“

V závere vyjadrenia okresný súd uviedol, že: „Od 14. 3. 2003 do 4. 2. 2004, keď sťažovateľ v spore v postavení žalobcu, po upozornení súdom, že označenie druhoradého žalovaného nezodpovedá jeho zápisu v príslušnom registri a výzve súdu túto vadu odstrániť (postup podľa § 43 ods. 1 O. s. p.), na výzvu súdu síce na pojednávaní dňa 10. 7. 2003 reagoval a upresnil označenie druhoradého žalovaného, avšak ničím nepreukázal dôvodnosť tohto upresnenia, pričom vôbec, a to až doteraz, nepredložil na svoje tvrdenie dôkaz, že tento účastník konania má byť označený v súlade s jeho upresneným podaním zo dňa 8. 7. 2003 predloženým na pojednávaní dňa 10. 7. 2003 a tak v záujme odstrániť túto prekážku v konaní a vytvoriť podmienky pre pokračovanie v konaní, súd bol nútený o predloženie týchto dôkazov žiadať druhoradého žalovaného, ktorý túto povinnosť splnil až dňa 4. 2. 2004 po urgencii a hrozbe súdu o použití poriadkových opatrení v zmysle § 53 O. s. p. Je treba dodať, že žalobca súdom uloženú povinnosť nesplnil napriek urgencii a opakovanej žiadosti, čím vytvoril prekážku postupu súdu v konaní, lebo v prípade meritórneho rozhodnutia, ktoré by smerovalo proti nesprávne označenému účastníkovi konania, by takéto rozhodnutie bolo zmätočné a nevykonateľné. (...)

V konaní súdom neboli spôsobené prieťahy. Jednotlivé úkony súdu boli vykonávané v primeraných časových lehotách a vychádzali z konkrétneho stavu v konaní i postojov účastníkov konania. Za prieťahy zavinené súdom nemožno považovať skutočnosť, že v čase od dôjdenia veci na súd, t. j. od 9. 4. 1999 až do 24. 11. 2000 (úprava, ktorou sa doručuje žaloba žalovaným na vyjadrenie v súlade s § 114 O. s. p.) sa riešila otázka vylúčenia sudcov tohto súdu. Vychádzajúc z ustanovenia § 14 a násl. O. s. p. sudca má právo a aj povinnosť v prípade, ak sa cíti byť vylúčený, postupom podľa citovaných zákonných ustanovení žiadať, aby o jeho vylúčení rozhodol nadriadený súd (podľa stavu platného do účinnosti zákona č. 501/2001 Z. z.), a preto ak sudcovia, ktorým vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sa cítili byť zaujatí a spis následne v súlade s ustanovením § 16 ods. 1 O. s. p. predložili na rozhodnutie odvolaciemu súdu, treba tento postup považovať za legitímny,

súhlasný s príslušnou zákonnou úpravou a nie za prietáh v konaní. Rovnako tak za prietáh v konaní nemožno považovať ani postup ďalších sudcov po 24. 11. 2000 pokiaľ sa cítili byť v konaní zaujatí. Po tom, čo bola zákonným spôsobom vyriešená otázka vylúčenia niektorých sudcov z pojednania a rozhodnutia vo veci, úkony súdu boli zamerané na rozhodnutie vo veci a vykonávané v primeraných časových lehotách. Ak nariadené pojednávania boli odročované bez pojednania veci, stalo sa tak na dôvodnú žiadosť účastníkov konania, v jednom prípade zo služobných dôvodov zákonného sudcu. (...)

Vychádzajúc z uvedeného som dospel k záveru, že aj keď doposiaľ vo veci sťažovateľa Ing. J. H. nebolo meritórne rozhodnuté a tým odstránený stav právnej neistoty na jeho strane, nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, že konaním súdu bolo porušené jeho ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. V konaní súdu totiž nedošlo k zbytočným prietahom, ktoré by zaviniť súd. Navrhujem preto, aby Ústavný súd SR sťažnosť sťažovateľa Ing. J. H. ako nedôvodnú zamietol v celom rozsahu a nepriznal mu náhradu trov konania.“

Obdobné procesné úkony, ktoré označil okresný súd vo vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu. Navyše, ústavný súd zistil, že po urgencii okresného súdu z 27. júla 2005 adresovanej ustanovenému znalcovi bol 15. augusta 2005 okresnému súdu doručený vypracovaný znalecký posudok. Dňa 2. septembra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie vedľajšieho účastníka k nemu a 14. septembra 2005 vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného v 1. rade. Dňa 28. septembra 2005 okresný súd urgoval právneho zástupcu sťažovateľa a žalovanej v 2. rade, aby podali písomné stanoviská k znaleckému posudku. Sťažovateľ tak urobil 29. septembra 2005 a právny zástupca žalovanej v 2. rade 14. októbra 2005. V ten istý deň okresný súd zaslal jednotlivé vyjadrenia účastníkom konania navzájom, aby sa v 7-dňovej lehote k nim vyjadrili (vedľajší účastník tak urobil 24. októbra 2005, žalovaný v 1. rade 25. októbra 2005 a žalovaná v 2. rade 26. októbra 2005). Sťažovateľ sa do 9. novembra 2005, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. január 2006, nevyjadril.

Pretože s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci súhlasil len jeden z účastníkov (okresný súd) a sťažovateľ na jeho konaní trval, ústavný súd ho nariadil bez

ohľadu na to, či so zreteľom na okolnosti danej veci, predmet konania a stanoviská účastníkov k nemu možno „očakávať ďalšie objasnenie veci“.

Ústne pojednávanie 15. novembra 2005 sa konalo len za účasti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, keď predseda okresného súdu svoju neúčast' ospravedlnil listom z 26. októbra 2005.

Právny zástupca sťažovateľa, resp. sťažovateľ na pojednávaní neuviedli žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli ústavnému súdu známe z obsahu spisu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Okrem vyššie uvedeného (3 kritérií) ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

1. Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd vychádzajúc z okolností prípadu konštatuje, že takýto spor o náhradu škody spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb možno považovať za zložitý skôr skutkovo ako právne, kladúci predovšetkým značné nároky na dokazovanie vedúce k objektívnemu zisťovaniu skutkového stavu veci, ktoré však okresný súd reálne nariadil až začiatkom roka 2003 (ak odhliadneme od obdobia od 11. septembra 2000 do 16. marca 2001, keď zákonná sudkyňa nebola vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci a vykonávala úkony spojené s prípravou pojednávania - zaslala žalobu obom žalovaným a vedľajšiemu účastníkovi na vyjadrenie), t. j. takmer po 4 rokoch od podania žaloby, keď nariadil prvý termín pojednávania v predmetnej veci. Ústavný súd preto s vyjadrením

okresného súdu, že „spor je skutkovo i právne zložitý vzhľadom na jeho predmet a potrebu rozsiahleho dokazovania včítane znaleckého dokazovania“, súhlasí iba čiastočne a dodáva, že ani prípadná skutková zložitost' veci neospravedlňuje doterajšiu viac ako 6-ročnú dobu trvania konania a stav, v akom sa vec nachádza (v máji 2005 bolo okresným súdom nariadené znalecké dokazovanie).

2. Ďalším kritériom pri vyhodnocovaní, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Ústavný súd v správaní s'ťažovateľa zistil nasledujúce skutočnosti:

- z doteraz piatich uskutočnených pojednávanií sa osobne zúčastnil iba na dvoch, na ostatných pojednávaniach bol zastúpený právnym zástupcom, ktorý jeho neúčast' ospravedlnil,

- návrhom zo 16. marca 2001 navrhol vylúčenie zákonnej sudkyne z pojednávania a rozhodovania vo veci,

- na výzvu okresného súdu z 11. marca 2003, aby upresnil žalovanú v 2. rade, ani na urgenciu z 20. mája 2003 nereagoval, označenie žalovanej v 2. rade upresnil až na pojednávanií 10. júla 2003,

- 19. septembra 2003 s'ťažovateľ a právny zástupca s'ťažovateľa ospravedlnili svoju neúčast' na pojednávanií nariadenom na 22. september 2003 a navrhli ho zrušiť (okresný súd telefonicky v ten istý deň oznámil ostatným účastníkom konania a vedľajšiemu účastníkovi zrušenie termínu pojednávania),

- na prípis okresného súdu z 23. septembra 2003, ktorým bol vyzvaný na predloženie dôkazu o právnom nástupníctve žalovanej v 2. rade, vôbec nereagoval,

- nepredložil súdnemu znalcovi lekársku správu o niekoľkoročnej liečbe na zahraničnom zdravotnom pracovisku, na predloženie ktorej sa ústne zaviazal.

Tieto skutočnosti na strane s'ťažovateľa tiež prispeli k spomaleniu konania okresného súdu vo veci samej a niektoré z nich mali aj príčinnú súvislosť s jeho predĺžením.

Na niektoré z uvedených skutočností v správaní s'ťažovateľa poukázal aj okresný súd vo vyjadrení z 11. mája 2005, keď uviedol, že „žalobca súdom uloženú povinnosť (upresniť označenie žalovanej v 2. rade, pozn. ústavného súdu) nesplnil napriek urgencii a opakovanej žiadosti (...)“ a ďalej že „nepreukázal dôvodnosť tohto upresnenia, pričom

vôbec, a to až doteraz, nepredložil na svoje tvrdenie dôkaz, že tento účastník má byť označený v súlade s jeho upresneným (...)“.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, a taktiež na ustanovenie § 6 OSP, podľa ktorého v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Ústavný súd konštatoval, že v konaní okresného súdu možno rozlíšiť dve obdobia:

I. Obdobie, ktoré sa týkalo rozhodovania o procesných úkonoch sudcov, resp. sťažovateľa vo veci vyhlásenia zaujatosti, resp. námietky zaujatosti, možno vymedziť od podania žaloby 9. apríla 1999 do pridelenia veci ostatnému zákonnému sudcovi 12. januára 2003 (okrem obdobia od 11. septembra 2000 do 9. apríla 2001, keď zákonná sudkyňa, ktorej bola vec pridelená, vykonávala úkony smerujúce k príprave pojednávania).

V priebehu 3 rokov a 9 mesiacov postupne sedem sudcov vyjadrilo zaujatosť vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 271/99, konkrétne k žalovanému v 1. rade. Z tohto časového obdobia sa spis spolu vyše 2 rokov nachádzal na krajskom súde, ktorý rozhodoval o vylúčení sudcov okresného súdu.

Ústavný súd poznamenáva, že rozhodovanie o vznesených námietkach zaujatosti zákonných sudcov okresného súdu, ktoré majú povahu práva a súčasne povinnosti procesnej povahy, je spojené s oznamovacou povinnosťou sudcu voči predsedovi súdu a s konaním a rozhodovaním o nej zo strany nadriadeného súdu (napr. II. ÚS 171/03). Vo svojej konštantnej judikatúre preto ústavný súd obdobie potrebné na rozhodovanie o uplatnených procesných právach sudcov a sťažovateľa v zásade nepovažuje za obdobie, v ktorom vznikajú zbytočné prietahy v konaní okresného súdu.

Avšak v okolnostiach prípadu (...), keď nebolo možné vylúčiť, že viacero sudcov okresného súdu môže mať priateľský, prípadne iný pomer k nemu, ktorý môže vyvolávať pochybnosti o ich nezaujatosti, bolo efektívnejšie naraz zistiť postoj sudcov okresného súdu k osobe žalovaného v 1. rade u tých sudcov, ktorí prichádzali do úvahy ako prípadní zákonní sudcovia. Postupné vyjadrovanie siedmich sudcov o ich zaujatosti v priebehu 3 a pol roka a následne rozhodovanie krajského súdu je preto v príkrom rozpore so zásadou hospodárnosti občianskeho súdneho konania (§ 6 OSP).

Konaniu bez zbytočných priet'ahov totiž nezodpovedá akýkoľvek (hoci aktívny) postup súdu, ale len ten, do ktorého sa premieta procesná zásada hospodárnosti súdneho konania, rešpektovanie ktorej je nevyhnutným predpokladom rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany (II. ÚS 67/01). Nerešpektovanie zásady hospodárnosti v konaní všeobecného súdu je spôsobilé (vo väčšej či menšej intenzite alebo miere) porušiť základné právo účastníka súdneho konania na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal postup okresného súdu vo veci sp. zn. 5 C 271/99 a konštatuje, že ním došlo k porušeniu zásady hospodárnosti súdneho konania jednak postupným vyjadrovaním sudcov okresného súdu o zaujatosti k žalovanému v 1. rade a takisto tým, že doteraz nerozhodol o veci, ktorá mu bola predložená na rozhodnutie pred viac ako 6 rokmi.

Navyše, treba poukázať aj na nesprávny postup okresného súdu, keď sa 3. júna 2002 v poradí siedmy zákonný sudca vyjadril o svojej zaujatosti k žalovanému v 1. rade, súhlasil s pridelením veci inému zákonnému sudcovi a okresný súd napriek tomu predložil spis krajskému súdu, ktorý 9. decembra 2002 vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti s poukazom na § 15 ods. 1 OSP, podľa ktorého ak sudca, o ktorého vylúčenie ide, s tým vysloví písomný súhlas, predseda súdu prideliť vec inému sudcovi a v tomto prípade sa vec nepredkladá na rozhodovanie nadriadenému súdu a vec prejedná a rozhodne sudca.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen nekonaním príslušného súdu, ale aj jeho nesprávnou (neefektívnou) činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa na súd obrátil (napr. II. ÚS 2/01).

II. Obdobie, v ktorom konanie okresného súdu smerovalo k objasneniu skutkového stavu veci, a to od pridelenia veci zákonnému sudcovi 13. januára 2003 až do dňa prijatia tohto rozhodnutia.

Od januára 2003 doteraz okresný súd nariadil osem pojednávanií, z ktorých sa uskutočnilo päť a tri termíny pojednávanií boli zrušené [jeden na žiadosť sťažovateľa, jeden z dôvodu porady predsedov všeobecných súdov (...) a jedno pojednávanie bolo zrušené za účelom výzvy sťažovateľa na upresnenie žalovanej v 2. rade]. Iba na dvoch pojednávaniach sa uskutočnilo dokazovanie v merite veci.

Ostatné pojednávanie uskutočnené 18. októbra 2004 bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia dokazovania znalcom z odboru zdravotníctva. Avšak až po takmer 5 mesiacoch (8. marca 2005) uložil žalovanému v 1. rade zložiť preddavok na znalecké dokazovanie a vyzval ho na oznámenie odvetvia a odboru zdravotníctva, z ktorého má byť ustanovený súdny znalec, a na „*aké konkrétne okolnosti znalecké dokazovanie má byť zamerané*“. Žalovaný v 1. rade tak urobil 21. marca 2005, keď zložil preddavok na znalecké dokazovanie a odpovedal v zmysle výzvy okresného súdu. Podľa úradného záznamu zákonný sudca už 6. apríla 2005 telefonicky kontaktoval „vytipovaného“ súdneho znalca zo zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, či môže vo veci podať znalecký posudok. Súdny znalec odkázal zákonného sudcu, aby sa opätovne informoval po 19. apríli 2005. Po viacerých neúspešných telefonických pokusoch súdny znalec 10. mája 2005 súhlasil s vypracovaním znaleckého posudku. V ten istý deň okresný súd nariadil znalecké dokazovanie.

Možno súhlasiť s názorom okresného súdu, že v tomto štádiu priebeh konania sťažovalo správanie sťažovateľa (napr. jeho neúčast' na 3 pojednávaniach, nereagovanie

na výzvy okresného súdu, podrobnejšie o správaní sťažovateľa pozri kritérium 2 tohto rozhodnutia), ako aj žalovanej v 2. rade, ktorá požadované dôkazy zaslala až na opakovanú výzvu okresného súdu.

Hodnotiac komplexne doterajší priebeh konania ústavný súd konštatuje, že jeho plynulý priebeh mali vo vyhodnocovanom období okrem postupu okresného súdu vplyv aj okolnosti na strane sťažovateľa a oboch žalovaných.

Súčasný stav predmetného konania je taký, že súdom ustanovený súdny znalec vypracoval znalecký posudok, ktorý bol doručený okresnému súdu 15. augusta 2005. Následne boli 19. augusta 2005 okresným súdom vyzvaní účastníci konania a vedľajší účastník na zaujatie písomného stanoviska k znaleckému posudku. V mesiaci september boli okresnému súdu postupne doručené jednotlivé stanoviská, ktoré okresný súd 14. októbra 2005 zaslal účastníkom navzájom na podanie písomného vyjadrenia, čo účastníci (okrem sťažovateľa) urobili v októbri 2005. Dňa 9. novembra 2005 okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. január 2006.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 5 C 271/99, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie sťažovateľom uvedeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 20 000 Sk z dôvodov, že: „*Okresný súd Bardejov svojím konaním neplní (...) povinnosti a tým spôsobuje sťažovateľovi stav právnej neistoty*“ a taktiež „*z dôvodu zníženia, keď nie úplnej straty dôvery v možnosť domôcť sa spravodlivého a rýchleho rozhodnutia v jeho veci.*“

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 271/99, ktorá je takmer 6 a pol roka, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (správanie sťažovateľa), ústavný súd považoval priznanie sťažovateľom požadovanej sumy

20 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ podaním zo 6. júna 2005 oznámil zmenu v právnom zastúpení, keď 26. mája 2005 odvolal plnú moc pre advokáta JUDr. A. D. a 1. júna 2005 splnomocnil na zastupovanie pred ústavným súdom advokáta Mgr. K. H. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Advokátovi JUDr. A. D. priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. (ďalej len „vyhláška“), t. j. za každý úkon po 2 501 Sk a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Advokátovi Mgr. K. H. priznal úhradu za jeden úkon právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky po 2 501 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 150 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 7 953 Sk.

Odmenu za účasť advokáta Mgr. K. H. na ústnom pojednávaní 23. augusta 2005, ktoré sa neuskutočnilo, vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal a v tejto súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, IV. ÚS 233/03).

Odmenu za účasť advokáta na ústnom pojednávaní konanom 15. novembra 2005 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd taktiež nepriznal, pretože na ňom neboli prednesené žiadne nové skutočnosti (doteraz ústavnému súdu neznáme), ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci, a ústavný súd rozhodol len na základe predložených (písomných) listinných dôkazov, t. j. sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a obsahu súvisiaceho súdneho spisu (m. m. I. ÚS 41/03, I. ÚS 104/03, IV. ÚS 233/03).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnych zástupcov sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2005